

Hlas **Nového Mesta**

ROČNÍK XXXI. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO, APRÍL/2021

Aký školský rok čaká budúcich prvákov?

Národný futbalový štadión sa zmenil na očkovacie centrum

Históriu našich Legiodomov pozná už len málokto

Milí čitatelia!

Nedávno sme zaznamenali podivné výročie. Uplynul práve rok od vypuknutia prvého prípadu ochorenia COVID-19 na Slovensku. Prešiel čas, ktorý by sme mohli charakterizovať ako „rok čakania“. Vytúžený návrat k normálnemu životu je stále ešte otázkou, na ktorú dá odpoveď až budúcnosť. A predsa, zlepšujúca sa situácia vo vakcinácii obyvateľstva znamená nádej, že vedci a zdravotníci postupne dostanú zákernú chorobu pod kontrolu. Verím, že k tomu prispeje aj nové očkovacie centrum, ktoré našlo dočasné sídlo na modernom futbalovom štadióne v Novom Meste.



Aj keď sú podmienky komplikovanejšie, pandémie život nezastavila – v mestskej časti sa pripravuje a realizuje množstvo projektov. Po rokoch, keď mnohé školy prenajímali voľné priestory stredným či súkromným školám, si vyšší počet školopovinných detí vynútil zmenu. Opäť sa snažíme zvýšiť počet tried v základných školách, a to nielen rušením prenájmov, ale aj dostavbami, nadstavbami a rekonštrukciami školských budov. Priaznivé zmeny postupne zaznamenáva tržnica, na lepšie časy sa snáď blýska aj v bývalom osvetovom stredisku na Makovického ulici.

Pracovné aktivity mnohých z nás sa preniesli do domáceho prostredia. Musíme sa naučiť nielen lepšie používať nové softvéry a aplikácie, ale zvládnuť aj nepísané pravidlá diaľkovej komunikácie, ktoré môžeme nazvať „online etiketou“. Prinášame vám zopár užitočných tipov, ktoré podpora dobrú spoluprácu s kolegami či pracovnými partnermi cez obrazovku.

Veľkonočné sviatky, ktoré tohto roku pripadnú na začiatok apríla, nám pravdepodobne ešte neumožnia stretávanie v širšom rodinnom kruhu. Prajeme vám, aby ste ich napriek tomu prežili v zdraví, pokoji a dobrej nálade.

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Nová šanca pre stredisko Makovického str. 7

Tržnica bude prít'azlivejšia str. 8

Kde nájdeme na jar kontajnery? str. 9

Aj online svet má svoju etiketu str. 10

Najmä dnes je kniha priateľ do nepohody str. 14

Ako neprísť o prírodné bohatstvo str. 18

Obálka:

Na prechádzke lesoparkom môžeme veru stretnúť všelijakých susedov
Snímka Jakub Mrva

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 30. 3. 2021,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
členovia: Mgr. Branislav Filipovič, MBA,
Ing. Libor Gašpírek, JUDr. Tomáš Korček, PhD.,
Vladimír Volf, Mgr. Peter Weiss, Ing. Jana Škutková,
Mgr. Marek Tettinger,

tajomník: Mgr. Ján Borčín.

Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Ščibranyová.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: Komárňanské tlačiarne spol. s r. o.

Náklad: 24 200 výtlačkov. Číslo 4/2021.

ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

18. apríl je Svetový deň kultúrneho dedičstva

Vyhlásilo ho UNESCO v roku 1983. Začalo sa to už skôr, Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla (ICOMOS) chcela pre ne osobitný „deň“, aby kultúrnej verejnosti pripomínala, že všetko, nad čím drží ochrannú ruku, má dvoch vážnych nepriateľov – „zub času“ a ničivé ľudské zásahy, prevažne z nevedomosti. Architektonické a urbanistické pamiatky vo svete sú nerozlučne zviazané s umením, ktoré takisto ohrozuje čas i barbarstvo nevzdelancov. A popri skvostoch ľudského ducha máme i také, kde bola autorom sama príroda – aj jej „majstrovské diela“ chceme ochrániť pre budúce generácie. Našťastie, všade vo svete má kultúrne dedičstvo svojich zánietených strážcov. Učia, ako naň pozeráť, aby sa stalo zdrojom najvyšších duchovných zážitkov.



V boji proti Covidu-19 pomáha Novému Mestu aj transparentný účet

Sumou viac ako 54 tisíc eur už prispeli Novému Mestu darcovia na boj proti koronavírusu. V máji minulého roka počas prvej vlny pandémie mestská časť Bratislava-Nové Mesto zriadila transparentný účet, na ktorý môže prispievať ktokoľvek, kto sa rozhodne pomôcť.

„Peniaze z transparentného účtu sú použité výlučne na boj s koronavírusom a znižovanie negatívnych dôsledkov epidémie. Vďaka množstvu darcov sme mohli na jar poskytnúť certifikované rúška všetkým seniorom nad 62 rokov a v septembri zas všetkým deťom a pracovníkom škôl. Vďaka tejto pomo-

ci sme poskytli dezinfekciu pri júnovom návrate detí do škôl, potrebné ochranné prostriedky, hygienické potreby či vyrábali ochranné štíty pre nemocnice. A vďaka tejto pomoci sme mohli teraz zabezpečiť pre učiteľov našich škôl a škôlok respirátory, ktoré by si inak v zmysle finančných pravidiel museli školy ako samostatné právne subjekty zaobstarat' samy,“ povedal starosta Rudolf Kusý, ktorý je jedným z pravidelných prispievateľov na transparentný účet.

Aby sa materské a základné školy mohli postupne vrátiť k prezenčnej for-

me vzdelávania, mestská časť zabezpečila pre deti a pracovníkov respirátory. Škôlky zároveň dostávajú dezinfekčné prostriedky, prípadne ochranné štíty.

Transparentný účet „Nové Mesto si pomáha“ je dostupný na adrese transparentneucty.sk. Ktokoľvek má možnosť nahliadnuť, koľko je na účte peňazí, skontrolovať, či zaslané peniaze dorazili na účet, ako aj to, na čo budú peniaze použité. Číslo transparentného účtu: **SK62 0900 0000 0051 6989 6642**. V ťažkých časoch, aké všetci spoločne zažívame, má táto pomoc pre samosprávu cenu zlata. (mt)

Máte doma budúceho školáka či škôlkara?

Termíny a podmienky zápisov ovplyvňuje epidemiologická situácia

Zápis do materskej školy

Zápis do materských škôl sa uskutoční bez osobnej účasti detí a ich zákonných zástupcov (ďalej len „rodič“). Na web stránke konkrétnej materskej školy nájdete žiadosť a pokyny, podľa ktorých ju vyplníte a doručíte. K žiadosti treba priložiť potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti od všeobecného lekára pre deti a dorast, ktoré obsahuje aj údaj o povinnom očkovaní. Ak ide o dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, priložíte aj vyjadrenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Termín na podávanie žiadostí o zapísanie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie v materskej škole pre školský rok 2021/2022 je v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto od **3. mája do 14. mája 2021**.

Pre dieťa, ktoré dosiahne vek piatich rokov do 31. augusta 2021, je predprimárne vzdelávanie **povinné**.

Deti sú prijímané do materskej školy spravidla od troch do šiestich rokov veku. Ak už dieťa materskú školu navštevuje a do 31. augusta 2021 dovŕši päť rokov, od 1. septembra 2021 sa automaticky stáva dieťaťom plniacim povinné predprimárne vzdelávanie.

Počet detí, ktoré môžu byť do materskej školy prijaté, závisí od kapacitných možností konkrétnej materskej školy. Materské školy v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto sú súčasťou základných škôl a spolu tvoria jeden právny subjekt ZŠ s MŠ. Rozhodnutie o prijatí alebo neprijatí dieťaťa do materskej školy vydá riaditeľ školy do 15. júna 2021.

Zápis do základnej školy

Zápis detí do prvých ročníkov základných škôl sa obvykle uskutočňuje za osobnej prítomnosti detí a rodičov v základnej škole. Ak to epidemiologická situácia dovoľí, zápis sa zrealizuje osobne v piatok 9. apríla 2021 od 14. do 18. h a v sobotu 10. apríla 2021 od 8. do 12. h. Ak bude v čase konania zápisu pretrvávajúť mimoriadna situácia, núdzový alebo výnimočný stav, zápis bude bez osobnej prítomnosti detí a komunikácia školy s rodičmi prebehne elektronickou formou, a to v termíne od 12. apríla do 23. apríla 2021.

Odporúčame overiť si aktuálne informácie pred konaním zápisu na webovej stránke konkrétnej základnej školy.

Pre zapísanie dieťaťa do prvého ročníka základnej školy vyplní rodič prihlášku, ktorú nájde na web stránke školy. Osobné úda-



je potrebné k zápisu je možné poskytnúť aj prostredníctvom elektronického podania doručeného do elektronickej schránky základnej školy alebo prostredníctvom elektronickej dokumentu autorizovaného kvalifikovaným elektronickým podpisom. Ak rodič nemá možnosť komunikovať elektronicky, môže si po dohode s vedením školy vyzdvihnúť formulár osobne a po vyplnení a podpísaní ho doručiť podľa pokynov riaditeľa školy.

Rodič je **povinný** zapísať do základnej školy dieťa, ktoré do 31. augusta 2021 dovŕši 6. rok veku.

Rodič dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami predkladá spolu s prihláškou aj písomné vyjadrenie zariadenia výchovného poradenstva a prevencie vydané na základe diagnostického vyšetrenia dieťaťa.

Pokračovanie na s. 4

Dokončenie zo s. 3

Na základné vzdelávanie možno výnimočne prijať aj dieťa, ktoré nedovŕšilo šiesty rok veku, a to po vyjadrení príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a všeobecného lekára pre deti a dorast.

O prijatí dieťaťa do základnej školy rozhoduje jej riaditeľ, prioritne sú prijímané deti s trvalým pobytom v spádovej oblasti základnej školy. Dieťa môže plniť povinnú školskú dochádzku aj v inej ako spádovej

škole, ak ho riaditeľ takejto školy prijme (odporúčame zapísať dieťa aj do spádovej školy). V prípade, že dieťa bude plniť povinnú školskú dochádzku v zahraničí, musí ho rodič zapísať aj na základnú školu v Slovenskej republike, spravidla v mieste trvalého bydliska. Rozhodnutie o prijatí alebo neprijatí dieťaťa vydá riaditeľ školy do 15. júna 2021.

*Lucia Sedlačíková
Školský úrad MČ BANM*

O termíne asistovaného sčítania sa rozhodne v apríli

Nepriaznivá epidemiologická situácia zmenila aj plány na realizáciu asistovaného sčítania. Začiatkom apríla budú odborníci rokovať o vyhlásení 6-týždňového obdobia, počas ktorého sa zriadia kontaktné miesta sčítania. Po stanovení konkrétného termínu pripraví mestské časti pracoviská s potrebným technickým vybavením. Na nich pomôžu asistenti sčítať sa obyvateľom bez prístupu na internet, prípadne tým, ktorí sa z rôznych dôvodov nemohli sčítať elektronicky. Rovnako bude možné požiadať o službu asistenta,

ktorý navštívi a sčíta imobilného človeka priamo v domácnosti.

Upozorňujeme, že počas obdobia elektronického sčítania sa vyskytli prípady podvodov, keď sa falošní sčítací asistenti pokúšali dostať do domácností. **Nedajte sa oklamať, bez vášho priameho vyžiadania vás žiadny mobilný asistent nenavštívi!**

O termínoch, miestach i kontaktných telefónnych linkách vás budeme informovať na webovej stránke www.banm.sk a následne aj na stránkach Hlasu.

V prípade otázok volajte call centrum štatistického úradu: 02/ 20 92 49 19

Seniori, potrebujete pomoc?

Mestská časť posilnila špeciálnu telefonickú linku pomoci, ktorú v prípade potreby môžu využívať seniori z Nového Mesta. Ak sa nemáte na koho obrátiť s prosbou o pomoc, vysvetlenie či potrebnú informáciu, volajte telefonné čísla:

- 0904 031 417
- 0905 287 683

Linka je k dispozícii počas pracovných dní:

Pondelok a streda 8. – 17. h

Utorok a štvrtok 8. – 14.30 h

Piatok 8. – 12. h

Venovať sa vám budú pracovníčky sociálneho oddelenia miestneho úradu. Ak poznáte vo svojom okolí Novomešťana v seniorskom veku, ktorý nemá prístup k internetu, poskytnite mu, prosím, informáciu o možnosti využívať našu linku pomoci. (bor)



Miestni poslanci sa predstavujú

Mgr. Marianna Mašátová Haliaková



Ako členka Klubu novomestskej zmeny som súčasťou tímu, ktorý má snahu zmeniť zabehaný „normál“ k väčšej prehľadnosti, racionálnemu nariadeniu s prostriedkami a odbúraniu nešťastných zvyklostí pri obsadzovaní

funkcií. Nie vždy je to príjemné, navyše nie vždy sa to stretáva s pochopením u občanov, ktorí do zákulisia vidia niekedy len málo. Podobné vytriedenie som zažila aj ja spolu s kolegami, ktorí sú v zastupiteľstve premiérov. Veľké odhodlanie a plány napokon nie sú realizovateľné tak ľahko, ako si to občan pri pohľade zvonku predstavuje. Nič to ale nemení na snahe byť prínosom pre Novomešťanov.

Nové Mesto je moje rodisko a poznám každý kút od Trnavského mýta až po Kuchajdu, no moja gescia leží v mojej najmilšej časti - medzi mýtami. Toto atraktívne miesto je ale zároveň veľmi bolestivý bod, kde sú koncentrované snád všetky problémy - či už s parkovaním, ľuďmi bez domova, výtržnosťami, ale aj s nadmernou výstavbou. Príbúdajú tu mladé rodiny, no počet miest v materských školách nestúpa a väčšinu detí sa nepodarí umiestniť. Presadzujem preto zavedenie príspevku na súkromnú škôlku ako podanie pomocnej ruky pre rodičov, ktorí splnia podmienky na jeho získanie.

Komunitný život a kultúra sú rovnako dôležité pre skvalitnenie života a miestnu identitu, preto sme minulý rok s kolegami z OZ Živé Račko odštartovali rovnomenú akciu na Račianskom mýte, ktorou chceme okrem iného upriamiť pozornosť na tento skvelý,

no nevelmi využívaný areál. Prioritou je pre mňa aj priestor vnútrobloku Unitas, ktorý by si rozhodne zaslúžil výraznú, už dlho sľubovanú rekonštrukciu. Financie by mali prísť od developerov projektov v bezprostrednej blízkosti. Ak sa tie pre utlmenie činnosti z dôvodu pandémie nepohnú, mojím cieľom je, aby sa z prostriedkov MČ vykonali úpravy areálu aspoň v takom rozsahu, aby neboli poškodenými povrchmi a prvkami ohrození ľudia a deti, a aby sa navrátila areálu funkčnosť. Veľkým projektom je aj vytvorenie rodinného centra pre Novomešťanov všetkých generácií, na ktorého príprave pracujem. Treba zároveň dodať, že projekty v mestskej časti je nevyhnutné pripravovať a realizovať racionálne, s ohľadom na priority a financie, ktoré sú reálne k dispozícii.

Kontakt:

0903 253311, marianna.masatova@gmail.com

Príspevky poslancov miestneho zastupiteľstva vyjadrujú osobné názory autorov. Redakcia do ich obsahu nezasahuje.

Nové očkovacie centrum zvládne až 2500 vakcinácií denne

Cez víkend 13. – 14. marca otvorila bratislavská župa v priestoroch Národného futbalového štadióna veľkokapacitné očkovacie centrum, ktoré bude slúžiť obyvateľom celého kraja. Očkovať sa bude zatiaľ len počas víkendov. Ak sa neskôr podarí zabezpečiť väčšie množstvo vakcín, ráta sa s rozšírením prevádzkového času na potrebný počet dní, prípadne je možné znásobiť kapacity centra využitím priestorov na ďalších podlažiach.

Moderné konferenčné priestory štadióna, ktoré bude očkovacie centrum využívať, spĺňajú najprísnejšie kritériá na hygienu a bezpečnosť. Bezkontaktné meranie teploty, pravidelná filtrácia vzduchu, germicídne žiariče a ďalšie moderné tech-

nológie zabezpečia, aby sa pri očkovaní nik nenakazil. Futbalový štadión je pre širokú verejnú výborne dostupný MHD, disponuje aj dostatočnými parkovacími kapacitami.

Súčasný prevádzkový čas zahŕňa víkendové dni od 8. do 18. h. Vakcináciu bude zabezpečovať 12 lekárov, 6 zdravotných sestier a tím dobrovoľníkov. Očkovať sa bude vakcínami AstraZeneca, ktoré dodáva Ministerstvo zdravotníctva SR. Aktuálne predpisy neumožňujú očkovať na jednom mieste viacerými vakcínami naraz, nie je možná ani voľba vakcíny.

Prihlasovanie na očkovanie spravuje Ná-



rodné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) a požiadavky sa zadávajú cez portál **korona.gov.sk**. Záujemca dostane presný termín, na ktorý by sa mal dostať bez omeškania, avšak nie v zbytočnom predstihu. „Ide o to, aby sa nikde nezhrmáždil väčší počet ľudí, ako je nevyhnutne potrebné,“ vysvetlil lekár BSK Tomáš Szalay. Na očkovanie si treba priniesť občiansky preukaz či iný preukaz totožnosti a preukázať sa zaslanou SMS alebo e-mailom (tzv. COVID PASS). Pred podaním vakcíny sa uskutoční pohovor s lekárom a následne je potrebné počkať približne 15 minút na pozorovaní, či nenastali vedľajšie účinky. Celkový čas tak predstavuje približne pol hodiny. Pozvánku na druhú dávku vakcíny zašle NCZI prostredníctvom SMS a e-mailu s odstupom niekoľkých týždňov.

Jana Škutková, Snímky BSK



Sponzori darovali Novomešťanom 60 000 respirátorov

Nové mutácie vírusu si vyžadujú účinnejšie opatrenia a ochranné prostriedky. Kým minulý rok rozdála mestská časť svojim obyvateľom desiatky tisíc rúšok, dnes si už pohyb v rizikovitom prostredí vyžaduje kvalitnejší respirátor. A rovnako ako v predchádzajúcom období, aj teraz pomohli Novému Mestu mnohí sponzori a darcovia. Vďaka nim získala samospráva 60-tisíc certifikovaných respirátorov, ktoré distribuovala najviac ohrozeným skupinám obyvateľov. Dostali ich seniori nad 60 rokov, deti v školách i materských školách, pedagógovia a ostatní pracovníci v školstve.

35 000 kusov respirátorov daroval mestskej časti Športový klub Slovan. Starostovi Kusému ich symbolicky odo-



vzdal hráč futbalového A-tímu Vernon de Marco. „Žijeme ťažkú dobu pre každého, ľudia očakávajú od samosprávy pomoc. Chceme zabezpečiť obyvateľom dezinfekcie, vitamíny, ale predovšetkým respirátory. Hráči a slovanisti dokázali, že majú nielen dobré nohy, ale aj dobré srdcia,“ poďakoval zástupcom klubu Rudolf Kusý.

Text a snímka Jana Škutková

Ako sme testovali v Novom Meste

Viac ako 30 tisíc antigénových testov vykonali zdravotníci mobilných odberových miest, ktoré mestská časť Bratislava-Nové Mesto zriadila počas štyroch víkendov od januára do marca. Cieľom bolo zvýšiť dostupnosť testovania pre našich občanov, pre ktorých sa aktuálny negatívny výsledok testu stal každý týždeň podmienkou pre cestu do práce, na poštu, do banky či na výdajné miesto e-shopu. Počas štyroch víkendov naše tímy zachytili 242 pozitívnych prípadov, čo je 0,8 %. Všetkým členom našich testovacích tímov a kolegom, ktorí pomáhali zabezpečovať víkendové testovania, patrí veľká vďaka za veľké nasadenie a profesionálny výkon. A vám, ktorí ste využívali ich služby, za trpezlivosť a zodpovednosť!

(bor)



Zátišie opustili poslední ľudia bez domova

Jedna z najväčších komunít ľudí bez domova v Bratislave, ktorá sa usídlila na Zátiší v Novom Meste, sa stala minulosťou. Lokality po zhruba 20 rokoch opustili v priebehu februára poslední siedmi ľudia bez domova, ktorí tu žili v starých nefunkčných garážach či mimo nich. „Piatim sme zabezpečili bývanie na ubytovni. Dvaja boli prijatí do Útulku sv. Lujzy de Marillac – Depaul Slovensko. Všetci boli otestovaní na COVID-19 a sú zdraví,“ povedal starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Ešte pred piatimi rokmi žilo na Zátiší 104 ľudí bez domova, ktorí ho považovali za svoje obydlie alebo dočasné riešenie svojej situácie. Vďaka partnerským organizáciám sa mestskej časti darilo zlepšovať ich zdravotnú, materiálnu, ale aj duševnú



situáciu. „Za tie roky sa podarilo mnohým zachrániť život a nasmerovať ich správnou cestou. V spolupráci s denným centrom pre ľudí bez domova – Domovom sv. Jána z Boha sme im pomohli vybaviť nové doklady totožnosti, prácu v projekte zamestnávania ľudí bez domova, v zimných mesiacoch sme im zabezpečovali potraviny, drevo, deky, spacie vaky, ošatenie, drogériu, v letných mesiacoch vodu,“ hovorí Anna Debnárová, ktorá na Miestnom úrade Bratislava-Nové Mesto koordinuje prácu s ľuďmi bez domova.

Dôležitá bola zdravotná starostlivosť. Tú im mestská časť zabezpečovala v súčinnosti s občianskym združením Equita a Domovom sv. Jána z Boha. Lekári z infektologickej kliniky na Kramároch zase miestnych ľudí bez domova pretestovali a zaočkovali proti hepatitíde typu A. Ďalších pomohlo Nové Mesto v spolupráci s Domovom sv. Jána z Boha a Útlukom sv. Lujzy de Marillac umiestniť do domova sociálnych služieb, nakoľko ich zdravotný stav bol vážny. „Taktiež sme pomohli tým, ktorí požiadali a mali záujem liečiť sa zo závislosti od alkoholu či drog,“ dodáva Anna Debnárová.

Niektorí práve vďaka pomoci samosprávy využili šancu a podarilo sa ich vrátiť späť do normálneho života. „Najviac ma potešili ľudia, ktorí si našli lásku, založili



rodinu či sa pomerili so svojimi blízkymi, a tak získali skutočný domov,“ dodáva starosta Kusý.

Mestská časť dlhodobo spolupracuje s viacerými organizáciami a združeniami, ktoré významnou mierou pomohli aj pri riešení situácie ľudí bez domova na Zátiší: okrem spomínaného denného centra Domov sv. Ján z Boha, útulku pre dlhodobo chorých sv. Lujzy de Marillac či občianskeho združenia Equita sú to aj ďalšie organizácie ako Egídius, Proti prúdu, Depaul Slovensko, Vagus, Stopa a mnohí dobrovoľníci a darcovia. Všetkým patrí naše poďakovanie.

Nové Mesto roky bojuje aj s množstvom odpadu, ktorý sa na Zátiší nelegálne hromadí z rôznych zdrojov. Samospráva prostredníctvom svojich technických služieb EKO - podniku VPS viackrát zabezpečila vyčistenie týchto skládok od niekoľkých ton odpadu a z lokality taktiež odstránila aj väčšinu starých garáží, ktoré boli v havarijnom stave.

Ján Borčtn

Snímky Anna Debnárová

Vráti sa život do strediska na Makovického ulici?

Pred 20 rokmi sa prerušila činnosť osvetových stredísk na Ovručskej a Makovického ulici, ktoré sú vo vlastníctve mestskej časti. Rozhodnutie vtedajšieho novomestského vedenia, žiaľ, nebolo šťastné. Budovy prenajalo občianskym združeniam, ktoré ich časom zdevastovali.

„Keď som sa stal starostom, zamietol som návrhy na predaj budov a nájomné zmluvy sme občianskym združeniam postupne zrušili. Urobili sme projektovú dokumentáciu, získali peniaze z eurofondov a z bývalého osvetového strediska na Ovručskej je dnes komunitné centrum,“ spomína Rudolf Kusý.

Tento rok sa črtá možnosť získať peniaze z eurofondov aj na rekonštrukciu budovy bývalého osvetového centra na Makovického ulici. Môže tu stáť Centrum včasnej intervencie, ktoré poskytne odborné služby rodinám so zdravotne znevýhodnenými deťmi a deťmi s rizikovým vývinom. Centrum sa zatvára o 17. hod., funguje len cez pracovné dni, takže by bolo dobrým, tichým susedom. Proti rekonštrukcii budovy pre potreby centra vznikla pred časom petícia miestnych obyvateľov. Viacerí vnímali budovu ako zbytočne veľkú a nezapadajúcu do prostredia. Nesúhlasili s tvarom strechy, zrušením plota a pred-

záhradky či vytvorením verejnej nabíjacej stanice pre elektromobily.

„Myslím si, že mestská časť by mala ísť pri svojich stavebných akciách príkladom. Preto som stavebný úrad požiadal, aby prerušil konanie, kým sa nedohodneme s miestnymi obyvateľmi tak, aby budova rešpektovala svoje okolie.“

Pokračovanie na s. 8



Dokončenie zo s. 7

Zároveň som požiadal architekta, ktorý budovu projektoval, o zapracovanie maxima z požadovaných zmien,“ napísal starosta Kusý v liste adresovanom obyvateľom z okolia bývalého strediska.

Zároveň im predstavil vizualizáciu výsledného projektu, ktorý v maximálnej miere zohľadnil ich námietky. Budova je o poschodie nižšia, strechu nie je možné využiť ako ďalší obytný priestor, zachovaná zostala predzáhradka aj plot zo všetkých strán. Svoj názor, prípadne pripomien-

ky, mohli obyvatelia vyjadriť do 3. marca 2021. V ďalšom kroku sa bude mestská časť usilovať o získanie finančných prostriedkov z európskych fondov, aby bolo možné zrealizovať potrebné zmeny a vrátiť do budovy zmysluplnú činnosť.

(red)

Novomestské školy potrebujú viac tried

V posledných rokoch sa v Novom Meste vybudovalo množstvo nových bytov, s čím súvisí vyšší podiel mladých rodín s deťmi v štruktúre obyvateľov. Po rokoch, kedy bola kapacita základných škôl viac než dostatočná a niektoré priestory bolo možné prenajímať súkromným školám, treba dnes zvažovať možnosti rozširovania existujúcich priestorov.

Na základnej škole na Cádrovej ulici pripravuje mestská časť projekt komplexnej rekonštrukcie, nadstavby a prí-

stavby objektu jedálne, čo by umožnilo podstatne rozšíriť kapacitu školy. Projektová dokumentácia je zatiaľ v štádiu spracovania, predpokladá sa, že návrh by mohol v ideálnom prípade vytvoriť podmienky až pre šesť nových tried.

Potrebné finančné prostriedky na realizáciu uvedených stavebných úprav chceme získať z európskych fondov v rámci plánovanej výzvy Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR na rok 2021 pod názvom

Modernizácia sociálnej a školskej infraštruktúry v regiónoch.

S rozšírením kapacity sa počíta aj na základnej škole na Riazanskej ulici. Tu by mali po stavebnej úprave pribudnúť dve triedy, ktoré by využívala pridružená materská škola. Projektová dokumentácia je pripravená, čaká sa na získanie potrebných vyjadrení dotknutých orgánov, aby mohla mestská časť požiadať o vydanie stavebného povolenia.

(jš)

Tržnicu chceme postupne zrenovovať

Tržnica na Trnavskom mýte bola postavená v roku 1983 ako ústredná mestská tržnica. Prvé úvahy o jej vzniku sa však objavili ešte v roku 1975. V tom čase vznikla potreba vytvorenia moderného krytého trhoviska, keďže po vojne stará tržnica v centre Bratislavy stratila svoju pôvodnú funkciu a dlhé roky ju využívala iba televízia. Jej vznik podnietilo aj to, že pôvodné centrálné trhovisko, ktoré malo dlhodobú tradíciu a slúžilo verejnosti do šesťdesiatych rokov 20. storočia, sa z Trnavského mýta presťahovalo na Miletčovú ulicu.

O architektonické stvárnenie budovy sa postaral známy slovenský architekt Ivan Matušák. Ten okrem iného projektoval obchodný dom Slimák, ktorý sa taktiež nachádza v našej mestskej časti, či budovu bývalého hotelu Kyjev na Kamennom námestí. Jedinečné architektonické riešenie tržnice z nej spravilo jednu z dominant Trnavského mýta. Pre unikátnu architektonickú podobu s množstvom ikonických červených výdychov ju niektorí Bratislavčania prezývajú aj „Parník“.

Po spoločenských zmenách v roku 1989 a vzniku ponovembrovej samosprávy získala tržnicu do správy naša mestská časť. S nástupom trhového mechanizmu prišlo k postupnej zmene sortimentu ponúkaných tovarov a služieb. Okrem čerstvého ovocia, zeleniny, rýb, potravín či mäsiarskych výrobkov sa v tržnici začalo predávať aj šatstvo, drogéria, pribudli viaceré vinárne aj reštaurácie. V minulosti sa dokonca bývalá predajňa potravín zmenila na diskotéku s nie najlepšou povestou. Exteriér zaplavili nevkusné reklamy, billboardy, stánky, trojnožky. Vrcholom estetického úpadku bolo osadenie megaobrazovky na jej strechu. Tržnica sa postupne menila na neatraktívnu lokalitu s množstvom „nalievární“ lacných alkoholických nápojov a okolím pripomínajúcim vzdialené balkánske destinácie.

Neúnosný stav sa nám podarilo začať meniť až po nástupe nového riaditeľa EKO - podniku VPS, príspevkovej organizácie mestskej časti, ktorá spravuje tržnicu. Mgr. Vladimír Mikuš vypracoval a predložil miestnemu zastupiteľstvu koncepciu jej rozvoja. Spoločným úsilím s členmi komisií pre tržnicu a činnosť EKO - pod-



niku VPS sa nám podarilo budovu vyčistiť od nelegálnych reklám, ukončiť viaceré nevýhodné zmluvy, znížiť počet zamestnancov, upraviť okolie. Zmizla nevkusná terasa, ktorá roky špatila okolie, nelegálne polepy fasády, reklamné trojnožky, billboard na výdychoch zo strany Krížnej ulice. Megaobrazovka je vypnutá a pripravuje sa jej odstránenie. Vo vnútorných priestoroch boli odstránené nefunkčné stánky či reklamy, ktoré boli bez akejkoľvek koncepcie umiestnené prakticky všade. Prestali sa vyberať poplatky na toaletách, po dohode s nájomcom parkoviska sme zaviedli bezplatné parkovanie na jednu hodinu podmienené nákupom tovaru v minimálnej hodnote 15 eur.

Na streche bzučia v nových úlohách novomestské včielky. Zrazu sa podarilo to, o čom sme roky počúvali od bývalého vedenia, že sa nedá, nemá peniaze, ľudí atď. Naše spoločné úsilie je však iba v začiatkoch. Tržnica potrebuje investície, aby sa premenila na príjemnú novodobú farmársku tržnicu. Do tohtoročného rozpočtu

sa nám podarilo presadiť investície na nákup novej chladiacej jednotky, do opravy strechy, schodov, rekonštrukcie toaliet. Zelen príbude vo vnútorných priestoroch aj vonku. Začal sa spracovávať dizajn manuál jednotného označovania prevádzok, vedenie EKO - podniku aktívne hľadá nových nájomcov.

Pred tržnicou by sme chceli vytvoriť priestor na rôzne trhy (veľkonočné, vianočné), street food festivaly či zimný predaj vianočných stromčekov. Postupne chceme do tržnice priniesť rôzne zaujímavé kultúrne podujatia a tematické burzy. Všetko bude závi-

sieť aj od výšky finančných prostriedkov, ktoré sa nám každoročne bude dať vyčleňovať v novomestskom rozpočte na jej rekonštrukciu. Otázne je, či vôbec tržnica zostane v našej správe, keďže sa v súčasnosti začínajú ozývať viaceré poslancské hlasy, aby mestská časť o jej správu prišla. To by bol podľa nás chybný krok, ktorý by pripravil mestskú časť o možnosť jej revitalizácie a premeny na príjemné miesto stretávania sa rôznych generácií Bratislavčanov.

Libor Gašperik, predseda komisie pre tržnicu
Tomáš Korček, člen komisie pre činnosť EKO - podniku VPS

V máji nás čaká jarné upratovanie

Veľkoobjemové kontajnery pomôžu obyvateľom Nového Mesta pri odstránení väčšieho odpadu z domácností aj počas tohtoročného jarného upratovania. Veľké predmety (napr. nábytok) treba rozobrať na jednotlivé diely a odpad uložiť výlučne do kontajnera. Je zakázané umiestniť doň elektrospotrebiče a elektronické prístroje, plynové spotrebiče, chemické látky, oleje, ropné látky a ich

obaly, akumulátory, motory, pneumatiky, autoplasty, stavebný odpad. Rovnako nie je možné ukladať do kontajnera recyklovateľné materiály, ako sú papier, sklo a plasty, bio odpad zo záhrad a konáre stromov.

Kontajnery budú pristavené podľa harmonogramu vždy **v čase od 10. do 17.30 h.**

Rozmiestnenie veľkoobjemových kontajnerov

ulica	stojisko	termín
Teplická	pri garážach (Mladá Garda)	10. 5. 2021
Biely kríž	námestie	10. 5. 2021
J. C. Hronského	pri garážach	10. 5. 2021
Piešťanská	na rohu Sibírskej	11. 5. 2021
Sibírska	na rohu Šuňavcovej	11. 5. 2021
Kraskova	na rohu Americkej	13. 5. 2021
Belehradská	na rohu Kováčskej	13. 5. 2021
Za kasárňou	pri trafostanici	18. 5. 2021
Viktora Tegelhoffa	Príkopova pri ŠK	18. 5. 2021
Sliačska	horná časť pod lesom	18. 5. 2021
Družstevná	Kalinčiakova pri vjazde	19. 5. 2021
Riazanská	dvor Pavlovská	19. 5. 2021
Ludové nám.	pri parku	20. 5. 2021
Magurská	číslo 3 - 5	20. 5. 2021
Unitas, Šancová 23	vo dvore	20. 5. 2021
Cesta na Kamzík	parkovisko	25. 5. 2021
Jahodová	podľa miesta	25. 5. 2021
Višňová	parkovisko	25. 5. 2021

ulica	stojisko	termín
Na Revíne	malé parkovisko	27. 5. 2021
Muštová	roh Horská (prvá križovatka od Sliačskej)	27. 5. 2021
Bellova	pri škole	1. 6. 2021
Záborského	stojisko pri parkovisku	1. 6. 2021
Koziarky	križovatka nad kovovýrobu	1. 6. 2021
Odborárska	garáže pri ZŠ	3. 6. 2021
L. Dérera	podľa voľného miesta	3. 6. 2021
Račianska	medzi Tescom a Europenziou	3. 6. 2021
Rozvodná	pri č. 11 - 13	8. 6. 2021
Brečtanová	koniec ulice pri lese	8. 6. 2021
Horská	roh Jurská	10. 6. 2021
Mierová kolónia	Tylova ul.	10. 6. 2021
Nobelova	pri č. 42	15. 6. 2021
Budyšínska	podľa voľného miesta	15. 6. 2021
Čsl. parašutistov	pri škôlke	15. 6. 2021

Zber odpadov s obsahom nebezpečných látok

17. apríla 2021 od 8. do 10. h bude v areáli EKO - podniku VPS na Račianskej ulici pristavené vozidlo, pri ktorom pracovníci spoločnosti ARGUSS preberú od občanov, **len fyzických osôb – nepodnikateľov**, tieto komunálne odpady:

- staré náterové hmoty a odpadové rozpúšťadlá,
- pesticídy,
- oleje a tuky,
- batérie a akumulátory,
- žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť,
- vyradené elektrospotrebiče (počítače, televízory, žehličky, práčky, mixéry a pod.) a zariadenia obsahujúce chlórfluorované uhľovodíky (chladničky, mrazničky).

Tekuté odpady musia byť uzavreté v pevných obaloch, z ktorých sa neuvolňujú. Maximálne množstvo na odber je 5 kg od jednej osoby.

Hlavné mesto SR Bratislava taktiež umožňuje fyzickým osobám – nepodnikateľom bezplatné odovzdávanie komunálnych odpadov s obsahom nebezpečných látok **na Zbernom dvore OLO a.s., Stará Ivanská cesta 2**, v pracovných dňoch a v sobotu od 8. do 18. h (okrem sviatkov).

Pre podnikateľov zabezpečuje ARGUSS, s.r.o. nakladanie s odpadmi v celom rozsahu Katalógu odpadov. Kontakt v prípade záujmu: 02/555 65 632.

(žp)

Pravidlá online komunikácie

Koronakríza ovplyvnila zaužívané schémy osobného, rodinného aj pracovného života. Práca z domu sa stala samozrejmosťou, naše pracovné vzťahy sa z dôvodu zmenenej situácie posunuli výraznejšie do online roviny. Stretnutia a rozhovory prostredníctvom digitálnych médií sa stali dôležitou súčasťou práce a využívame ich pri rozhovoroch s kolegami, na pravidelné porady či komunikáciu s klientmi.

Aj v tejto oblasti platia rôzne písané a nepísané pravidlá. V spolupráci s psychológom sme pripravili niekoľko základných odporúčaní. Veríme, že budú pre vás zaujímavé i užitočné.

Príprava pred online stretnutím

Na online stretnutie sa pripravte, majte po ruke program, poznámky či dokumenty. Výhodou online hovorov je, že môžete využívať počítač aj v čase, keď ste cez neho pripojení na online hovor. Pokojne tak môžete mať pripravené a otvorené dôležité dokumenty a priamo v počítači vyhľadávať to, čo v danej chvíli potrebujete. Samozrejme, dajte si



pozor na prípadné zdieľanie obrazovky, ktoré je súčasťou viacerých aplikácií slúžiacich na online rozhovory. Ak potrebujete zdieľať súbory a máte zapnutú obrazovku na zdieľanie, súbory, ktoré chcete prezentovať, si dopredu pripravte. Je vhodné mať aj „upratanú pracovnú plochu“, aby ste sa vedeli rýchlo orientovať a ostatní účastníci nevideli vaše emaily, priečinky a súbory.

V dostatočnom časovom predstihu si skontrolujte funkčnosť kamery a mikrofónu, predídete možným nepríjemnostiam. Ak narazíte na technický problém, informujte o tom organizátora online stretnutia. Ak nemáte dostatočné tech-



nické skúsenosti, pokojne sa poraďte s kolegom, známym, niekým z rodiny. Môžete si vyskúšať aj skúšobný online hovor „nanečisto“, určite sa potom budete cítiť pohodlnejšie pri hovore „naostro“.

Ak ste organizátorom stretnutia, pošlite už v pozvánke základné body, ktorých sa rozhovor bude týkať.

Výber prostredia a oblečenia

Výber prostredia je taktiež dôležitý, pokúste sa nájsť si priestor, kde vás nič nebude rušiť.

Skontrolujte si, čo je vidno na kamere. Veď vyvesená bielizeň alebo neporiadok, ktorý ste nestihli upratať, môžu byť rušivé a odvádzať pozornosť. Skontrolujte samých seba, nájdite vhodný uhol kamery (napríklad sedenie pred oknom nemusí byť vhodné z hľadiska svetelných podmienok).

Ak nie ste doma sami, dopredu upozornite členov rodiny, že potrebujete mať pokoj. Ak máte malé deti a vyskytne sa nejaká nečakaná situácia, slušne sa ospravedlňte, vypnite kameru a mikrofón a vyriešte čo treba. Samozrejme, počas pandémie máme doma iné oblečenie ako v prípade, že chodíme do práce. Niektoré online hovory však nie je vhodné absolvovať v pyžame alebo v pohodlných teplákoch. Závisí to, samozrejme, od situácie. Oblek s kravatou nie je vždy nutný, ale upravený a dobre oblečený človek pôsobí na druhú stranu pozitívne. Ak si to vážnosť online stretnutia vyžaduje, upravte si vlasy, dámy sa môžu aj nalíčiť.

Na čo si dávať pozor počas online stretnutia

Ak sa online stretnutie nahráva, treba na to všetkých upozorniť, resp. je vhodné požiadať ich o súhlas. Dobré je o uvedenej veci informovať už vopred, v zaslanej pozvánke.

Na online stretnutie nemeškajte! Ak nestihate stanovený termín, informujte o tom organizátora. Ak máte stretnutie s neznámymi ľuďmi, je vhodné, ak ich organizátor stretnutia navzájom predstaví. Nikdy nie je na škodu aj malý neformálny rozhovor, tzv. „small talk“. Odľahčí to atmosféru a obe strany sa budú cítiť pohodlnejšie.

Dajte si veľký pozor, či máte zapnutý mikrofón a kameru. Môže to spôsobiť úsmevné, ale aj trápne momenty. Ak práve nehovoríte, je lepšie stlmiť svoj mikrofón a partneri vás tak nebudú počuť. Na druhej strane, ak ku vám počas hovoru pribehne vaše dieťa a zakýva na kameru, pôsobí to milo a nestrojene. Napokon, presne v takejto dobe dnes žijeme. Počas online stretnutia by ste nemali jesť a piť, ale voči poháru vody by nemal nikto namietat.

Dávajte pozor na svoju gestikuláciu, snažte sa ju vnímať a kontrovať (napokon, vidíte sa na kamere). Online rozhovory vedú byť vyčerpávajúce, unavujúce, môže sa vám chcieť napríklad zívnuť. Ak rozprávate, snažte sa hovoriť jasne, zrozumiteľne a dostatočne nahlas. Ľudia, ktorí majú tendenciu rozprávať rýchlejšie, by mali spomaliť. Pri online

stretnutiach do veľkej miery absentuje neverbálna komunikácia – gestá, pohyby tela, mimika, pochopenie celého kontextu komunikácie tak môže byť náročnejšie. Ak niečomu nerozumiete alebo ste v dôsledku chyby prenosu dostatočne dobre nepočuli informáciu, nehanbite sa opýtať a slušným spôsobom požiadajte druhú stranu o zopakovanie.

Nezabudnite si odložiť telefón, ak ho musíte mať pri sebe, stíšte zvonenie. Pokiaľ vás niečo náhle vyruší, radšej vypnite kameru a zvuk, po opätovnom pripojení sa kolegom ospravedlňte. Vhodnou „výhovorkou“ môžu byť napríklad technické problémy.

Organizátor alebo moderátor online stretnutia

Organizátor stretnutia je dôležitá úloha. Ak organizujete stretnutie vy, mali by ste sa oboznámiť s fungovaním aplikácie, ktorú použijete. Ak nemáte dostatok skúseností, požiadajte o pomoc skúsenejšieho kolegu, nájdite si návod na internete (je ich tam množstvo), skúste si s niekým „tréningový“ online rozhovor, kde sa zoznámite s funkcionalitami aplikácie.

Organizátor, resp. poverená osoba (napríklad moderátor stretnutia), by

mal schôdzu viesť, udeľovať slovo, mal by zasiahnuť v prípade, ak sa komunikácia uberať neželaným smerom. Prekrikovanie sa účastníkov je veľmi zmatečné. Aplikácie ponúkajú rôzne možnosti udeľovania slova, hlásenia sa o slovo a administrácie rozhovoru. Občas sa z moderátora môže stať aj mediátor, ak sme napríklad svedkami sporu alebo ostrejšej diskusie. V takých situáciách by mal zasiahnuť a vrátiť sa k podstate. On moderuje diskusiu, môže venovať slovo alebo ho odobrať, nasmerovať rozhovor želaným smerom.

Ak nastane technický problém počas rozhovoru, nič tragické sa nedeje, ospravedlňte sa všetkým zúčastneným a pokračujte v komunikácii, prípadne si dajte krátku technickú prestávku. Pri dôležitých a významných rokovaníach je doslova nutnosťou mať nablízku skúsenú osobu, ktorá je v prípade potreby schopná vyriešiť technický problém.

Ukončenie online stretnutia

Záver by spravidla mal mať v rukách organizátor online stretnutia. Môže zhrnúť jeho priebeh, zdôrazniť dôležité body. Vhodné je nechať dostatok



priestoru na rozlúčenie sa účastníkov a až následne stretnutie ukončiť.

Nástroje, ktoré uľahčia online komunikáciu

Skype
Skype Meet Now
Google Meet a Google Hangouts
Zoom Meeting
Microsoft Teams

*V spolupráci s psychológom
Mgr. Lukášom Zajacom, PhD., MSc.
spracovali Peter Weiss a Silvia Švecová*

Hľadáte strednú?

Vyberte SUPERŠKOLU
v Bratislavskom kraji

54 stredných škôl na jednom mieste

www.strednapremna.sk

U nás vaše deti získajú:

- istotu uplatnenia
- jedinečné remeselné odbory
- stáže u TOP zamestnávateľov
- výmenné študijné pobyty v zahraničí
- bilingválne štúdium na gymnáziách a SOŠ
- duálne vzdelávanie s benefítmi
- SMART technológie
- cvičné firmy

Zoznam všetkých škôl
s opisom si môžete stiahnuť
v ucelenej brožúre.

BRATISLAVSKÝ KRAJ

www.bratislavskyskraj.sk

Kukátkom vidíme svet obmedzene

Čo ak sa im niečo stane, vynára sa neustále v myslí rodičom. A má sa deťom vôbec niečo prihodiť?

„Dokonca sa musí“, vraví naša susedka Alžbeta Marendiaková, spoluautorka divadelnej hry s názvom „Kukátkom“. Dodáva, že ak by sa im nestalo nič, tak by sa im nestalo ani nič dobré. Predstavenie som videla vďaka susedom už dvakrát. Vždy boli moje pocity iné. Prvý raz som prišla v poslednej chvíli a do divadelnej sály som vošla, až keď sa jeden z hercov spýtal všetkých prítomných, či ich môžeme vyrušiť. Druhýkrát som si jasne uvedomila obavy, ktorými ako rodičia zväzujeme svoje deti. I keď s dobrým úmyslom ochrániť ich pred nástrahami vonkajšieho sveta. Je to skutočne dobré?

Mama chodí unavená. Deti chcú ísť von, ale necháva ich radšej doma. Stereotypne nakúpi, vráti sa, zavrie dvere. Jedného dňa rozsype nákup. Ktosi jej pomáha. Alebo ju okráda? Beží domov. Nieкто zvoní. Mama hľadá kukátkom. Váha. Prijme bábovku z múky z rozsypaného nákupu od neznámeho? Alebo uverí, že múku ukradol a chce im ublížiť? Zostane v izolácii, zdanlivo bezpečnej, alebo otvorí a uvidí, kto je za dverami? Jeden vnútorný hlas vraví, čo má robiť, druhý rozhodnutie spochybňuje.



Mama z divadelnej hry Kukátkom je na všetko sama a vyčerpaná formuje svoje rozhodnutia cez strach. Rovnako odzbrojujúci strach cítia rodičia, ktorých deti majú zdravotné znevýhodnenie. „Títo rodičia ani deti nemajú možnosť žiť vlastný život. Ani to 40-ročné „dieťa“ vo svojej detskej izbe, ani ten rodič, ktorý má cez 70. Unavený, bezradný a v neustálych obavách.“

Herci v inscenácii Kukátkom dokázali na javisko preniesť práve túto skúsenosť. Poznajú život vo svojom síce bezpečnom, no uzavretom svete. Keď prišla pandémia a celý svet sa dostal do izolácie, mohli sme si taký život vyskúšať aj my všetci. Zažíva-

me niečo ťažké a čakáme, kedy z toho budeme vonku, a dúfame, že je to dočasné.

Betka Marendiaková príťažlivo spracovávala tému večného strachu rodičov. Boja sa, no ak dvere neatvoria, vidia svet len cez kukátko. Oni aj ich deti. Na predstavení Kukátkom autorsky spolupracovala s hercami zoskupenia Stopy snov Martinou Lukáč Jakubcovou, Darinou Pomichalovou, Jurajom Frištackým, Táňou Blažekovou, Michalom Jariabkovou a Barborou Dragúňovou.

Sú to herci

Herci z divadla Stopy snov sú typickí – chodia na skúšky, tvoria inscenáciu. Aj netradiční, s rôznymi zdravotnými znevýhodneniami. V divadelnej skupine Stopy snov zažívajú niečo pre nich zvláštne. Dej sa im bežné veci. „Pracujeme spolu, tvoríme, vznikajú medzi nami vzťahy. Na tie nemajú ľudia so zdravotným znevýhodnením veľa možností. Asi toľko ako my teraz – zavretí vo svojich domovoch. Našli by ste si v tejto izolácii partnera? Prácu? Aké to je, žiť a zároveň byť v bezpečnej izolácii?“, približuje pani Betka.

Autorská tvorba

Každé predstavenie zoskupenia Stopy



snov je výsledkom voľnej inšpirácie na reálnu tému z vlastných životov ľudí zo zoskupenia. Betka vraví, že prvé skúšky sú formu rozhovoru, kde každý prináša námety. Z nich vznikajú obrazy a etudy, z najzaujímavejších spoločne skladajú predstavenie. „Z hocičoho môže vzniknúť hocičo práve preto, že v divadle sme slobodní.“

Občianske združenie Stopy Snov vzniklo v roku 2012. Spočiatku išlo o skupinu klientov domova sociálnych služieb, ktorá sa stretávala v divadle v rámci dramaterapie.

V súčasnosti majú tri línie. Divadelnú, kde postupne terapeutická rovina ustupuje a uvoľňuje priestor umeleckým

Alžbeta Marendiaková

Žije s manželom a dvoma deťmi na Zátíši. Pracuje v Staromestskom centre kultúry a vzdelávania Školská 14 a popri tom pôsobí v občianskom združení Stopy Snov ako členka predsedníctva. Vyskúšala si aj prácu profesionálneho rodiča, s rodinou sa postupne starali o tri deti. Od stredoškolských rokov býva v mestskej časti Nové Mesto a vraví: „Mám to tu rada. Bývame v pokojnej, tichej ulici a pritom sme uprostred mesta. Narodili sa nám tu obe deti. Chodili v Novom Meste do škôlky a teraz do školy. Majú tu kamarátov a sú tu doma.“



stránkam amatérského divadla. Stvárnajú skutočné témy ľudí so znevýhodnením. Ich domovská scéna je v komornom divadle TICHŤO a spol. na Školskej 14. Aktuálne pracujú so študentmi a hľadajú spôsob, ako postaviť novú inscenáciu aj v týchto podmienkach. V repertoári majú vždy jedno predstavenie.

Popri divadle sa venujú vzdelávaniu, pretože divadelné techniky ako etudy, pohyb v priestore, vyjadrovanie... to všetko sú výborné nástroje na tréning sociálnych zručností.

Tretou líniou sú výstavy, ktoré ukazujú výtvarné diela talentovaných ľudí. Majú síce zdravotné znevýhodnenie, ale na vý-

stave sú to autori, ktorí chcú svojou tvorbou niečo povedať.

Viac sa o nich dočítate na stránkach www.stopysnov.sk

Alžbeta Marendiaková,

Katarína Šebejová

Snímky Alžbeta Marendiaková

a Lucia Doubravová

Ako sa liečiť, keď dostanete koronavírus

Mnohí majú už s ochorením spôsobeným novým koronavírusom vlastnú skúsenosť. Pre niekoho to znamenalo len niekoľko dní v domácej karanténe, iní sa museli popasovať s ťažším priebehom. Prinášame prehľad najdôležitejších odporúčaní, ktoré vám pomôžu zvládnuť situáciu, ak mal váš test na COVID-19 pozitívny výsledok. Určite netreba podliehať panike, no dôležité je čím skôr sa izolovať, postarať sa o dostatočný príjem tekutín, vitamínov D a C, ako aj zinku.

Životospráva

Veľmi dôležitý je oddych, dostatok spánku a pitie dostatočného množstva tekutín – ideálna je voda alebo bylinkový čaj. Tekutiny prijímajte priebežne v menších množstvách. Starším pacientom je nevyhnutné ponúkať tekutiny aktívne (v prípade potreby lyžičkou, slamkou, hadičkou). Treba sledovať aj močenie, pretože ak množstvo moču klesá, pacient je dehydratovaný. Jedzte výživné a zdravé jedlá a prijímajte výživové doplnky ako vitamín D a C, selén, zinok či Imunoglukan.

Hygiena

Ak je to možné, ostaňte izolovaní v samostatnej miestnosti od ostatných členov rodiny, ideálne je, ak máte samostatnú kúpeľňu i WC. Určite nepoužívajte tie isté veci - riad, príbor, uteráky a posteľnú bielizeň - ako ostatní členovia domácnosti. Povrchy, ktorých sa často dotýkame, ako stoly a kľučky, je dôležité pravidelne čistiť a dezinfikovať. A nezabúdajte pravidelne vetrať. Čerstvý vzduch robí zázraky.

Psychické zdravie

Keď to situácia dovoľuje, buďte aktívni a udržiavajte sociálny kontakt s blízkymi prostredníctvom telefónu alebo internetu. Dobré je čo najviac dodržiavať pravidelnú rutinu a plány. Určite nezabúdajte na to, že deti potrebujú v ťažkých časoch osobitnú lásku a pozornosť dospelých. Je normálne, že sa počas krízy cítite smutní, vystresovaní alebo zmätení. Preto treba komunikovať s ľuďmi, ktorým dôverujeme, napríklad s priateľmi alebo rodinou. Ak nadobudnete pocit, že situácia je nezvládnuteľná, vyhľadajte pomoc odborníka.

Vysoký krvný tlak

Ak sa liečite na vysoký krvný tlak a odmeriate si nízky tlak (či už pre horúčku alebo dehydratáciu), je potrebné kontaktovať všeobecného lekára, ktorý zváži úpravu alebo vysadenie antihypertenzívnej liečby a liekov na odvodnenie.

Ťažkosti s dýchaním

Dôležité je sledovať dychovú frekvenciu, ktorá by mala byť nižšia ako 20 dychov za minútu. Ak sa vám ťažko dýcha aj v pokoji alebo došlo k náhlemu zhoršeniu dýchania, treba volať záchrannú zdravotnú službu na číslo 155 alebo 112. Keď sa objaví suchý kašeľ, odporúča sa Stoptussin či Ditustat. Ak máte ťažkosti s dýchaním pri námahe (pri rýchlejšej chôdzi, chôdzi po schodoch, nosení ťažších predmetov) je dobré si zaobstarať (napríklad z lekárne) štipcový alebo prstový pulzný oxymeter. Ide o zariadenie, ktoré meria nasýtenie krvi kyslíkom. Normálna saturácia krvi kyslíkom je nad 94 %. Pokiaľ saturácia klesne pod 90 %, je potrebné zvýšiť prísun kyslíka do organizmu – pokles saturácie o každé jedno percento znamená zhoršovanie stavu.

Príznaky

Ak máte mierne príznaky a inak sa cítite zdravý, treba sa izolovať a obrátiť sa na svojho lekára alebo informačnú linku COVID-19. Kontakt pre občanov: 0800 174 174, zo zahraničia volajte: +421 222 200 910. Ak sa objaví horúčka, kašeľ a ťažkosti s dýchaním, treba vyhľadať lekársku pomoc - ideálne je, ak zavoláte vopred. Je dobré si z lekárne zaobstarať domáci CRP test. Pomocou neho sa dá z krvi zistiť, či sa v dýchacích cestách oslabených vírusom nerozbieha aj bakteriálna superinfekcia,

proti ktorej je potrebné predpísať antibiotiká. Pri teplote nad 38 °C sa môže užívať Novalgin, paracetamol alebo ibuprofen v odporúčaných dávkach, ako je uvedené v príbalovom letáku. Teplotu si merajte viackrát denne. Ak teploty nad 38 °C pretrvávajú dlhšie ako 3 dni, kontaktujte svojho všeobecného lekára.

Kedy volať záchrannú zdravotnú službu? (155 alebo 112)

Záchrannú zdravotnú službu treba volať v prípade, ak máte niektorý z nasledujúcich stavov:

- pri kolapse,
- pri zhoršení vedomia (dezorientácia, zmena správania),
- ak teplota nad 38 °C pretrváva viac dní,
- pri poklese saturácie krvi kyslíkom pod 90 %,
- pri podstatnom znížení množstva moču,
- pri pretrvávajúcom poklese krvného tlaku na nízke hodnoty, zvyčajne pod 100 mmHg systolického tlaku,
- pri výrazných alebo náhle vzniknutých prejavoch dušnosti (to je subjektívny pocit nedostatku vzduchu,
- pri sťaženom prehlbujúcom sa dýchaní alebo pocite skráteného dychu s nemožnosťou dostatočne zhlboka dýchať),
- pri zrýchlení dychovej frekvencie, t. j. nad 20 dychov za minútu.

S privolaním sanitky netreba príliš dlho otáľať, no ani sa unáhlieť. Pokiaľ máte subjektívny pocit, že vaše dýchanie je veľmi obmedzené a nedarí sa vám zraziť teplotu klasickými spôsobmi, odporúčajú odborníci zavolať záchrannú zdravotnú službu.

Zdroj: Bratislavský samosprávny kraj

Kniha je priateľ na zlé časy

Je to už rok, čo sa široká ponuka podujatí, divadiel, koncertov i prednášok zo dňa na deň zúžila takmer na nulu. Krátke nadýchnutie v letných mesiacoch čoskoro opäť vystriedali prísne opatrenia a zákazy. Chápeme, aj tieto časy treba vydržať, no kultúra nám chýba. Jednu z mála možností, ako dobre a pozitívne vyplniť čas, odreagovať myseľ, naučiť sa niečo nové, predstavujú knihy. Tie s nami, našťastie, zostali po celý čas. O tom, čo sa deje, kým nám v rukách zašuchocú stránky plné príbehov, som sa rozprávala s Alexandrou Petrášovou z novomestského vydavateľstva Slovart.

Predstavte, prosím, na úvod vaše vydavateľstvo. Snažíte sa špecializovať alebo, naopak, prinášať niečo pre každú skupinu čitateľov? Viem, že mnohé vaše tituly získali ocenenia...

Prinášame na knižný trh hodnotné knihy slovenských i svetových spisovateľov, monografie špičkových výtvarných umelcov aj modernú literatúru pre deti. Nechceme sa stať najväčším vydavateľstvom na Slovensku, chceme zostať vydavateľstvom najlepších kníh. Niektorí čitatelia ako našu vlajkovú loď vnímajú edíciu MM, v nej vydávame diela súčasných svetových spisova-

Jána Hollého za umelecký preklad i Cenu Mateja Bela za vedecký a odborný preklad. Za všetkých ocenených spomeňme knihu Prvá a posledná láska Pavla Vilikovského, za ktorú získal ocenenie Anasoft litera. Vo finálovej desiatke tejto literárnej ceny bola nedávno aj fantastická kniha Kataríny Kucbelovej Čepiec.

Ako sa dnes vydávajú knihy? Mnohé malé vydavateľstvá fungujú takmer výlučne z grantov a podpory ministerstva kultúry, je to tak aj vo veľkom vydavateľstve?

Kniha je na prvý pohľad rovnaký produkt ako ktorýkoľvek iný, no predsa len má svoje špecifiká. Samozrejme, komerčné tituly si na seba zarobia a podliehajú bežným pravidlám trhu. Treba však brať do úvahy, že vydavateľstvo je tu v role veľkoobchodu a knihy sa k zákazníkom dostávajú cez maloobchod, teda kníhkupectvá, s ktorými sa delíme o zisk. No vydávame aj mnohé tituly, ktoré sú umelecky náročné, či už vďaka pôvodným ilustráciám, grafickému spracovaniu alebo špecifickej tlači. Na niektoré z nich dostávame podporu z Fondu na podporu umenia, kde o štipendium môžu žiadať aj prekladatelia alebo autori. Podpora štátu pre literatúru je rovnako dôležitá a nenahraditeľná ako pre iné oblasti živého kultúry a sme za ňu vďační.

Kto rozhoduje o tom, ktoré knihy vyjdú? Z akých zdrojov sa vyberá?

O nových knihách rozhodujú u nás redaktorky a redaktori v spolupráci s majiteľom vydavateľstva. Každý z nich sleduje trendy v danej oblasti – napríklad beletrii, literatúre faktu, knihách pre deti – a prichádza s návrhmi, čo by sa hodilo do edičného plánu na ďalší polrok. O knihách na preklad sa dozvedáme na odborných veľtrhoch, napríklad vo Frankfurtu alebo v Londýne. Ponuky nových titulov od za-



hraničných autorov, ktorých sme už v minulosti vydali, nám posielajú ich agentúry. Samozrejme, do vydavateľstva posielajú rukopisy aj noví, debutujúci slovenskí autori a autorky, ktorých texty takisto posudzujú kolegyne a kolegovia z redakcie.

Podporujete výraznejšie slovenských a českých autorov? Má začínajúci autor šancu, že sa jeho kniha dostane do vydavateľského plánu? Iste je to zodpovedné rozhodnutie, odborné aj ekonomické...

O našej podpore slovenských autoriek a autorov svedčia každoročné nominácie a ocenenia v rôznych súťažiach. V Anasoft litere sú to napríklad Dušan Dušek, Vanda Rozenbergová, Veronika Šikulová, Juraj Kováčik alebo Denisa Fulmeková. Pri udeľovaní ocenení Najlepšia kniha jari, leta, jesene a zimy, ktorú organizuje Bibiana, sú naši ilustrátori a spisovatelia zastúpení snád' v každom vyhlásovaní.

Zavedení autori, ktorí u nás vydávajú dlhé roky, sú napríklad Dominik Dán alebo Boris Filan. Za svojou editorkou prichádzajú s hotovým rukopisom, ten potom spolu ďalej upravujú aj v spolupráci s jazykovou redaktorkou. Textov od mladých alebo nových autorov dostávame veľmi veľa. Samozrejme, o zaradení do edičného plánu rozhoduje ich kvalita. Tým myslíme nielen originálny námet a jeho literárne spracovanie, ale aj dokonalú štylistiku a gramatiku.



teľov, pre niekoho sme zárukou kvalitných kníh pre deti a medzi milovníkmi umenia nám robia dobré meno monografie známych fotografov, maliarov alebo sochárov.

Tešíme sa z prestížnych literárnych ocenení, ako sú Najkrajšia kniha Slovenska, Anasoft litera či Cena Dominika Tatarku. Naši prekladatelia opakovane získali Cenu

Čo si myslíte o úrovni súčasnej slovenskej literatúry? Akých máme starších a akých mladších sľubných autorov?

Slovenská literatúra sa vydáva a čitatelia o ňu majú záujem. Podľa úspešných titulov vznikajú celovečerné filmy či seriály, a to pre deti aj dospelých. Najnovšie vydávame v spolupráci s partnermi texty slovenských spisovateľov a spisovateľiek aj ako audioknihy – vyšiel už napríklad debut Kataríny Fedorovej Úspešníci alebo autobiografický príbeh Doroty Nvotovej Fulmaya.

Naše autorky a autori absolvujú ročne stovky besied v kníhkupectvách, v mestských aj školských knižniciach. Okrem knižného veľtrhu Bibliotéka existuje mnoho menších, lokálnych knižných podujatí ako napríklad Brak, Punktik v Košiciach, Žilinský literárny festival a mnohé iné, počas všetkých sa autori stretávajú s nadšenými detskými aj dospelými čitateľmi.

A aký je vkus slovenských čitateľov? Predáva sa dobre aj kvalitná literatúra alebo vysoko vedú ľahké žánre? Čo čítajú Slováci najradšej? Kupujeme dosť kníh nielen pre dospelých, ale trebárs aj pre deti?

Vkus slovenských čitateľov je rôznorodý, a to je dobre! V neprebernom množstve titulov na pultoch kníhkupectiev si vyberie naozaj každý. Často sa nás rodičia pýtajú, ako primäť deti k čítaniu. Odpovede sú dve – ísť im príkladom, teda sami rodičia by mali čítať, a potom hľadať pre dieťa knihu, ktorá ho nadchne. Potom ho



Na obľúbené diskusie so spisovateľmi si musíme ešte nejaký čas počkať

už čitateľské nadšenie neopustí...

K najúspešnejším titulom patria u nás detektívky od Dominika Dána, veľmi populárne sú aj historické romány. U detí vedú knihy, ktoré poznajú z televízneho vysielania, prípadne z kina. Napríklad Mimi a Líza, Websterovci, Yakari, Kata Strofová alebo Ako si vycvičiť draka.

Oblúbili sme si audioknihy alebo je to ešte len okrajová oblasť? Aký podiel majú na dnešnom knižnom trhu knihy v elektronickom formáte?

Podiel elektronických a audiokníh na trhu je zatiaľ relatívne malý, ale každý rok stúpa. Stále viac čitateľov zisťuje, že na počúvanie kníh a čítanie e-kníh nie sú potrebné žiadne špeciálne zariadenia, stačí obyčajný smartfón (a slúchadlá). Audioknihy načítávajú najlepší slovenskí herci a herečky a dá sa vyberať zo všetkých žánrov. Veľkú popularitu si medzi nimi získali napríklad historické detektívky od Juraja Červenáka. V poslednej dobe pribudli aj klasiky ako Sherlock Holmes alebo Pýcha a predsudok. Aj mnohí rodičia si audioknihy nevedia vynachváliť, zabavia deti počas dlhých ciest autom. Najobľúbenejšie sú príbehy Astrid Lindgrenovej (Pippi Dlhá pančucha alebo Emil z Lönnebergy), ale poslucháči sa potešili aj Anne zo Zeleného domu.

Organizuje vydavateľstvo akcie na podporu čítania, prípadne tvorby? Myslíte, že najmladšia generácia číta dosť alebo sa na jej záujmoch negatívne podpisuje digitalizácia?

Akcie na podporu literárnej gramotnosti podporujeme dlhodobo a veľmi radi. Pre mladých dospelých je to napríklad tvorivá súťaž Medziriadky. Školopovinné deti majú rady fantastické podujatia ako Noc s Andersenom alebo Detský čitateľský maratón (organizuje Linka detskej istoty).

V mnohých slovenských mestách sa uskutocňuje veľmi obľúbená Noc literatúry, kde sa vždy snažíme uviesť aj knihu z našej produkcie. Väčšina knižných udalostí sa koná na jar, a tohto roku budú zrejme presunuté na leto alebo jeseň. Odporúčam čitateľom, aby sledovali nové dátumy a určite si ich nenechali ujsť.



Aké zaujímavé diela prinášate čitateľom v roku 2021, čo plánujete v blízkej budúcnosti?

Veľmi sa teším z vydania knižky Po troškách od mladej poľskej autorky Weroniky Gogoly. Rozpráva o detstve v Poľsku a jej spomínanie je vtipné a hlbavé zároveň. Mnohých určite poteší reedícia knihy Zásady muštárne, ktorou dopĺňame ďalší titul od amerického románopisca Johna Irvinga. V rámci klasiky pribudla napríklad Biela veľryba a v edícii MM román hudobníka Leonarda Cohena. Najviac kníh pripravujeme pre deti, budú medzi nimi dielka od etablovaných slovenských autorov a ilustrátorov, ale aj obľúbené prekladové tituly.

Ďakujem za rozhovor, prajem šťastnú ruku pri výbere titulov a čitateľskú priazeň!

Zhovárala sa Jana Škutková

História bratislavských Legiodomov (časť I.)

V marcovom čísle Hlasu sme vám predstavili publikáciu Dokument Legiodomy, ktorú spolu s manželkou zostavil bývalý prednosta novomestského miestneho úradu pán Ľudovít Kollárik. Dnes sa k jej obsahu vraciame, aby sme si o spôsobe života, práci a pôsobení legionárov v Bratislave povedali viac.

Stavebné družstvo československých legionárov štátnych zamestnancov vzniklo v Bratislave v roku 1923 s hlavným cieľom zabezpečiť bývanie pre jeho členov. Zhromaždili sa v ňom ľudia ovplyvnení predchádzajúcimi životnými skúsenosťami. Väčšinu členskej základne tvorili aktívni účastníci bojových légii na rôznych frontoch. A tak neprekvapuje, že medzi sebou komunikovali v češtine, vysoko si ctili hodnotu spolupatričnosti, vzájomnej súdržnosti, pomoci a sporivosti.



Legionárske domy okolo roku 1935. Snímka z archívu rodiny Meresovej.

Telesná zdatnosť, česť a láska k vlasti

Vo februári 1862 vznikol v Čechách spolok Telocvičná jednota Pražská, neskôr sa premenoval a od roku 1870 používal už len skrátený názov SOKOL. Nebola to len športová a telovýchovná organizácia. Najmä vďaka pôsobeniu Miroslava Tyrša rozvíjala aj vzdelávaciu, spoločenskú, kultúrne a politickú aktivitu. Mottom spolku bolo: „V zdravém těle zdravý duch! V mysli vlast, v paži sílu! Tužme se!“ Sokoli sa vzájomne oslovovali brat alebo sestra, boli vedení k láske k vlasti, čestnému konaniu, národnostnej, rasovej i náboženskej znášanlivosti a ich telesná príprava sa opierala o antické základy. Neskôr bol zriadený branný výbor Sokola a do výchovy mladých mužov pribudla branná príprava. Po vzniku Československa 28. 10. 1918 mnohí

členovia spolku Sokol nastúpili do aktívnej vojenskej služby, aby sa priamo podieľali na obrane novej vlasti.

Československé légie je označenie, ktoré sa po prvej svetovej vojne zaužívalo pre jednotky zahraničného vojenského odboja. Pôsobili v Rusku, vo Francúzsku a v Taliansku a formovali sa v rokoch 1914 – 1920. Československé légie sa podieľali na víťazstve Dohody v prvej svetovej vojne. Ich existencia podporila českú a slovenskú politickú emigráciu v snahe o vytvorenie samostatného štátu. Aj vďaka nim bolo Československo po skončení vojny považované za jednu z víťazných krajín.

Činnosť légii nebola len vojenská

Velenie čs. légii v Rusku vytvorilo orgán tylového zásobovacieho vojska Technické oddelenie - TECHOD, ktorý i v chaotickej prostredí dokázal zabezpečiť všetko potrebné pre bojové jednotky – od ošatenia, potravín a opravy zbraní až po vydávanie vlastných novín. Svojím podnikaním a hospodárením istil armádu a kryl jej výdavky. Súčasne vznikla pri vojenských štáboch zdravotná, veterinárna, strážna aj súdna služba.

TECHOD bol podnikateľským subjektom, ktorý vlastnil sibírske bane, obchodoval so surovinami, drahými kovmi, vlnou, kožušinami či kaučukom a postaral sa o obnovu mnohých zničených podnikov na Sibíri. V novembri 1918 vznikla na Sibíri



Pohľad z Ursínyho ulice, snímka Peter Tureček.

Banka čs. légii (Legiobanka), ktorá založila Centromisiu (Československú ústrednú hospodársku komisiu vo Vladivostoku). Oba subjekty čulo obchodovali v okolí Transsibírskej magistrály, z čoho im plynuli značné zisky. Podľa oficiálnych záznamov sa napríklad z Vladivostoku vyviezlo do Československa 4769 ton bavlny a 286 ton vlny, 8884 ton medi, 334 ton kaučuku, 650 ton tvrdého tropického dreva, 150 ton hovädzích koží, 10 ton čierneho korenia...

Československí legionári priviezli pri svojej evakuácii do vlasti náklad drahých kovov a značnú finančnú hotovosť, ktoré boli výsledkom úspešného hospodárenia celého armádneho zboru. Dali svojmu národu príklad energetickej svojpomoci v zložitých a výnimočných podmienkach. Priniesli si podnikateľské know-how, skú-

Čs. vojenská sporiteľňa v Rusku bola dokladom prezieravosti a snahy ochrániť peniaze vojakov pred znehodnotením ich uložením do štátom garantovanej peňažnej inštitúcie. Text sporiteľskej knižky vyzýval: „Bratři, jako řádní občané čs. republiky musíte ukázati svým doma, ale hlavně cizině, na jejichž úvěr budeme odkázáni, že nejsme národ marnotratný, ale spořivý, který svou rodnou zemi dovede pílí a pracovitostí povznést k hospodářskému blahobytu... Schovávejte proto peníze do spořitelny, budete jich po příchodě domů potřebovati a ulehčíte novému státu, když 50 000 vojnů nepřijede domů jako žebráci, nýbrž vykáže se úsporami.“

V roku 1920 vznikla stavovský zameraná Legiobanka, ktorá prevzala aktivity Vojenskej sporiteľne aj peňažné vklady legionárov. V jej stanovách bolo zadefinované legionárske zameranie a zároveň štatút banky konajúcej výraznou mierou v štátnom záujme, čiže v záujme prvej Československej republiky.

senosti z narábania s aktivitami a majetkom, ekonomické i finančné zručnosti. Schopnosť prekonávať prekážky, nepodliehať pokúšeniam, vždy sa usilovať podržať a ochrániť brata v boji boli silnými východiskami budúcich medziludských vzťahov. Hlboko v sebe mali zakorenenú zodpovednosť za seba i za druhých, obetavosť, ochotu urobiť viac ako je nutné. Zároveň deklarovali, že ich najvyšším cieľom je prospech vlasti.

Zahraničné vojsko sa stalo základnou zložkou pri budovaní brannej moci mladej republiky. Talianske a francúzske légie sa podieľali na jej obrane, od decembra 1918 ich posielali na Slovensko, aby vytlačili najskôr poľské a neskôr maďarské jednotky a vojská. 33. strelecký pluk talianskych légii obsadil 1. 1. 1919 Bratislavu, kde sa boje skončili až v júli 1919 podpísaním mieru medzi Československom a Maďarskom a uznaním vzájomných hraníc. Mnohí z legionárov zostali po demobilizácii v službách štátu na Slovensku.

Vznik stavebného družstva legionárov – štátnych zamestnancov

Vedenie Československej republiky od svojho vzniku v roku 1918 programovo podporovalo legionárov aj ich záujmovú a spolkovú činnosť. Dostávali rôzne príplatky, dôchodky, mali jednoduchší prístup k drobným živnostiam. Na úpravu týchto vzťahov bolo prijatých niekoľko zákonov, viaceré z nich využili zakladatelia stavebného družstva v Bratislave pri jeho vzniku i neskoršej činnosti. Napríklad už založenie družstva bolo cielene navrhnuté a schválené pre legionárov – štátnych zamestnancov, pre takúto štruktúru členstva bolo totiž možné získať až 90-percentnú štátnu podporu. Účelom družstva bolo zabezpečiť pre jeho členov (ak patria k menej zámožným vrstvám obyvateľstva) lacné a zdravé byty, prípadne malé prevádzkarne. Stanovy stavebného družstva „Legiodomy“ prijala ustanovujúca valná hromada 11. januára 1923. Zápisnica uvádza, že na základe prospektu sa prihlásilo 57 členov, ktorí upísali 57 podielov po 200 Kč. Už 30. apríla 1923 bola podpísaná prvá kúpna zmluva na pozemok a v máji bolo uzavreté prvé vyvlastňovacie konanie v prospech družstva.

Prvým predsedom správnej rady bol Ivan Daxner, no pre jeho pracovnú zaneprázdnenosť už po roku preberá právomoci a funkciu Ján Machálek. Práve tohto schopného muža možno považovať za „hnací motor družstva“ v prvých rokoch. Pracoval na Zemskom úrade Bratislava a bol aj členom dozornej rady Legiobanky.



Pohľad z Račianskej ulice na 1. dom 1. bloku, snímka Eudovít Kollárik.

Úspešne viedol družstvo v najdôležitejšom období po jeho vzniku. Neskôr býval v jednom z rodinných dvojdomov postavených na Račištorfkej ceste – tu rokovali aj orgány správy a dozorný výbor, kým sa správa družstva presťahovala do obchodných priestorov v prvom dome prvého bloku.

Prvé kroky predstaviteľov družstva podľa záznamov o ich rokovaníach

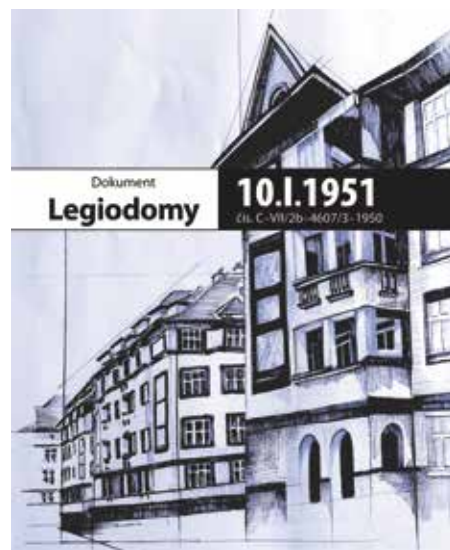
- V prvej etape získalo družstvo práva k pozemkom na Račištorfkej ceste o celkovej výmere 15 685 m².
- Dohodli projektanta, zadali spracovanie projektov a vyplátili zálohu 100 000 Kč projektovej kancelárii Jurkovič a Pacl so sídlom na vtedajšej Tolstojovej ul. 10, Bratislava.
- Požiadali úrady o vydanie stavebných povolení, ktoré postupne nadobudli.
- 10. 12. 1923 začal staviteľ Rudolf Frič stavebné práce, na ktoré mu vyplátili zálohu 145 000 Kč.
- Pre získanie stavebných úverov rokovali s 37 bankami a finančnými ústavami.
- Získali písomný prísľub Ministerstva sociálnej péče v Prahe o štátnej podpore na poskytnuté stavebné úvery vo výške 70 %.
- Schválili základné stavebné zálohy pre vstup do družstva: 2500 Kč za jednoizbový byt, 3500 Kč za dvojizbový a 5000 Kč za trojizbový byt.
- Do roku 1926 postavili a skolaudovali bytové domy a rodinné domy a prenajali ich členom družstva.

Správna rada zasadala v prvom roku 17-krát. Svoje hospodárenie začalo družstvo so vstupnou sumou 11 400 Kč. Členovia pozitívne reagovali na výzvu správnej rady o pôžičku v prospech družstva a v roku 1923 zložili na jeho účet 478 884,66 Kč. Podobná výzva členom sa potom opakovala aj v nasledujúcich rokoch. Kolektívne rozhodovanie v zriadených orgánoch, vzájomné informovanie aj schopnosť prevziať osobnú zodpovednosť a obhájiť ju podporovali povedomie o spolupatričnosti a spoluúčasti členov na celom projekte.

Na základe Dokumentu Legiodomy autorov Eudovíta a Zuzany Kollárikovcov spracovala Jana Škutková

Pokračovanie nabadúce.

Publikáciu nájdú záujemcovia v pobočkách Knižnice Bratislava – Nové Mesto.



Bratislava požiadala o vyhlásenie prírodnej rezervácie Pramene Vydrice

Hlavné mesto Bratislava zaslalo Ministerstvu životného prostredia SR a Okresnému úradu Bratislava návrh na vyhlásenie nového chráneného územia - prírodnej rezervácie Pramene Vydrice. Začala sa tým posledná etapa procesu vyhlásenia rezervácie, za ktorú bratislavskí aktivisti a ochranári bojujú už vyše 15 rokov a jej vyhlásenie v petícii podporili tisíce Bratislavčanov. Čoskoro sa tak môžeme dočkať lepšej ochrany najkrajších lesov a prírody v bratislavskom lesoparku.



Plánovaná prírodná rezervácia bude mať rozlohu vyše 580 hektárov. Nachádza sa najmä na území mestských lesov v okresoch Bratislava III. a IV., ale zasahuje aj do štátnych lesov a do lesov mesta Svätý Jur. Z turistickej perspektívy sú to lesy rozprestierajúce sa nad Bratislavou od Červeného mostu až po Biely kríž.



Lepšia ochrana prírodného bohatstva

Na navrhovanom území by mala byť úplne vylúčená ťažba dreva či výstavba. Lesy v okolí riečky Vydrice sú domovom bociana čierneho, salamandry škvrnitej či viacerých druhov netopierov. Navrhovaný 4. a 5. stupeň ochrany obmedzí nepriaznivé vplyvy človeka na území, zabezpečí rozvoj biotopov chránených živočíchov a podporí zachovanie druhovej diverzity.

Aktuálny stav umožňuje lesnú ťažbu, ktorá by mohla mať nepriaznivý vplyv na druhy európskeho a národného významu a spôsobiť pokles ich populácie (napríklad raka riavového či fúzača alpského).



Ochrana prírody v súlade s rekreáciou obyvateľov

Súhlas s vyhlásením prírodnej rezervácie schválilo už v roku 2018 mestské zastupiteľstvo, pričom zvýraznilo potrebu ponechania voľného pohybu turistov po obľúbených rekreačných lesoch a zachovanie chodníkov či cyklotrás. V navrhovanej rezervácii má zostať zachovaný voľný pohyb ľudí, udržiavaná priechodnosť a bezpečný stav turistických chodníkov, možnosť jazdiť na bicykli či na koni, organizovanie telovýchovných a športových podujatí. Takisto bude umožnený zber húb a lesných plodov. Bratislavské lesy patria medzi najnavštevovanejšie lesy na Slovensku a od začiatku pandémie ich využívanie na rekreáciu ešte prudko narástlo.

(tsba)

Snímky Jakub Mrva



Baví vás čítanie?

Ukážte všetkým, ako vám to ide!

Stredisko kultúry Bratislava - Nové Mesto spolu s Rádiom Regina Západ pozývajú všetkých žiakov základných škôl, aby sa zapojili do súťaže

Čítame pre radosť – čítame Feldeka.

Hlavným cieľom podujatia *Čítame pre radosť* je podporiť a motivovať žiakov nielen k čítaniu, ale aj k umeleckému prednesu. Chceme naučiť deti premýšľať nad tým, čo čítajú a priviesť ich k porozumeniu obsahu. Patronát nad projektom prijal pán Ľubomír Feldek, autor mnohých krásnych kníh pre najmladších, ale aj staršie generácie. V tomto roku oslávi život-

né jubileum 85 rokov, preto sme sa rozhodli, že práve z jeho diel sa budú čítať ukážky.

Do súťaže sa môžu zapojiť všetci žiaci bratislavských základných škôl. Stačí, ak nám elektronicky pošlú nahrávky svojho čítania z ktorejkoľvek knihy Ľubomíra Feldeka v dĺžke maximálne tri minúty. Starší žiaci môžu zvoliť aj diela, ktoré autor prekladal, napríklad W. Shakespeara.

V odbornej porote zasadenú známe osobnosti. Patria k nim obľúbená moderátorka Adela Vinczeová, herečka a moderátorka Bibiána Ondrejková, hudobník, herec a režisér Milo Kráľ, hudobník a herec Juraj Bača, ako aj samotný autor čítaných textov Ľubomír Feldek. Spolu s riaditeľkou Rádia Regina Máriou Grebeňovou-Laczovou a riaditeľkou Strediska kultúry Bratislava - Nové Mesto Máriou Priečinskou vyhodnotia súťažné príspevky. Na víťazov čaká množstvo prekvapení, zážitkov aj zaujímavých cien.

Rádio Regina pripraví s víťazom rozhlasový rozhovor a predstaví ho svojim poslucháčom. Najúspešnejší mladí čitatelia si budú môcť prehliadnuť originálnu budovu Slovenského rozhlasu v tvare pyramídy, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou, a tiež sa zúčastniť na natáčaní seriálu Robin s Jurajom Bačom. Záznam z vyhodnotenia súťaže nahrá Dištančné štúdio strediska kultúry a zverejní ho ako videonahrávku na YouTube.

Súťažné nahrávky spolu s kontaktnými údajmi (meno dieťaťa, adresa, vek, škola, do ktorej chodí) posielajte na adresu citamespreradosťou@gmail.com do 16. mája 2021. Vyhodnotenie súťaže a odovzdávanie cien, ako aj návšteva Rádia Regina - Západ sa uskutočnia v júni 2021.

Slovenské príslovie hovorí: „V zdravom tele zdravý duch“. Aby sme mali aj zdravý mozog, treba sa mu pravidelne venovať. Čítanie kníh je v tomto smere ideálnou aktivitou, ktorú s radosťou podporujeme.

Jasmina Nasariková, SK BANM

Súťaž pre žiakov bratislavských škôl

ČÍTAME PRE RADOSŤ

➡ ČÍTAME FELDEKA

Pošli videonahrávku s ukážkou čítania z niektorej knižky Ľubomíra Feldeka a vyhraj zaujímavú cenu.

Adresa na odoslanie príspevkov:
citamespreradosťou@gmail.com
Rozsah: 2,5 minúty
Termín: 16. máj 2021

Organizátori

SK **rtv:** RÁDIO REGINA®

INZERCIA

Vodoinštalatérsvo - oprava, montáž. 0904572977.

RE/MAX PREDAJ - KÚPA - PRENÁJOM nehnuteľností v širšom centre mesta
Chcete predať nehnuteľnosť? Alebo naopak bývať vo vlastnom? Ukážem Vám, ako neprerobiť (napriek obdobiu COVID)

PREDÁVATE? - ukážem Vám možnosti a nacením Vašu nehnuteľnosť
KUPOJETE? - nájdem Vaše vysnívané bývanie za najvýhodnejšiu cenu
PRENÁJIMATE? - nájdem pre Vás toho pravého nájomcu

Prečo spolupracovať práve so mnou?
- rozumiem nehnuteľnostiam a bývaniu - som architektka a certifikovaná realitná maklérka podľa normy ISO 17024,
- mám skúsenosti - 13 rokov v architektúre, 5 rokov v realitách,
- pracujem v najväčšej realitnej sieti na Slovensku RE/MAX,
- poznám našu lokalitu, bývam na Kolibe, v Bratislave žijem 22 rokov,
- používam moderné nástroje - homestaging, videoobhliadky, pôdorysy, 3D scan nehnuteľnosti, web stránky nehnuteľnosti, sociálne siete.

Počas lockdownu ponúkam možnosť bezpečných obhliadok na diaľku.

Zavolajte mi.
Ak nemáte kredit, prezvoňte mi :-)

Ing. arch. Eva Skupil Bučková
0905 754 562
eva.skupilbucekova@re-max.sk
www.ARCHITEKTvREALITACH.sk

Pretože viem, že pre každú nehnuteľnosť existuje ten správny majiteľ a pre každého človeka tá pravá nehnuteľnosť. Nájdem ich aj pre Vás!

UKÁŽTE
SA AJ
V NOVOM
MESTE



Mgr. Rudolf Kusý
starosta Nového Mesta



SČÍTANIE
OBYVATEĽOV
2021

Nenechajte si ujsť príležitosť zlepšiť svoj život v Bratislave. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili online sčítania obyvateľov. Pre tých, ktorí sa do neho nemohli zapojiť, pripravujeme asistované sčítanie. O presnom termíne a podrobnostiach vás budeme informovať. Stačí vyplniť pár riadkov a naše mesto získa viac peňazí na pohodlnejšiu verejnú dopravu, lepšie cesty, bezpečnejšie ulice a krajšiu zeleň.

BRA+ISLAVA
SA RÁTA



SODB
2+21

bratislavasarata.sk